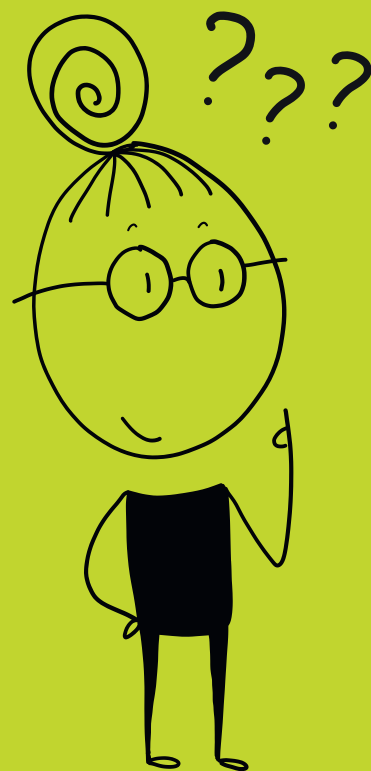

OMILLE POLUILLE

Työkirja itsenäistyvien nuorten vanhemmille

Omille poluille

OMILLE POLUILLE – TYÖKIRJA ITSENÄISTYVIEN NUORTEN VANHEMMILLE

Kehitysvammaisten Palvelusäätiö, 2020

Tekstit: Satu Koivurinne ja Kati Palsinajärvi

Piirrokset: Johanna Vuorenmaa / HehkuVisual

Ulkoasu: Jaakko Bashmakov / Pic Design

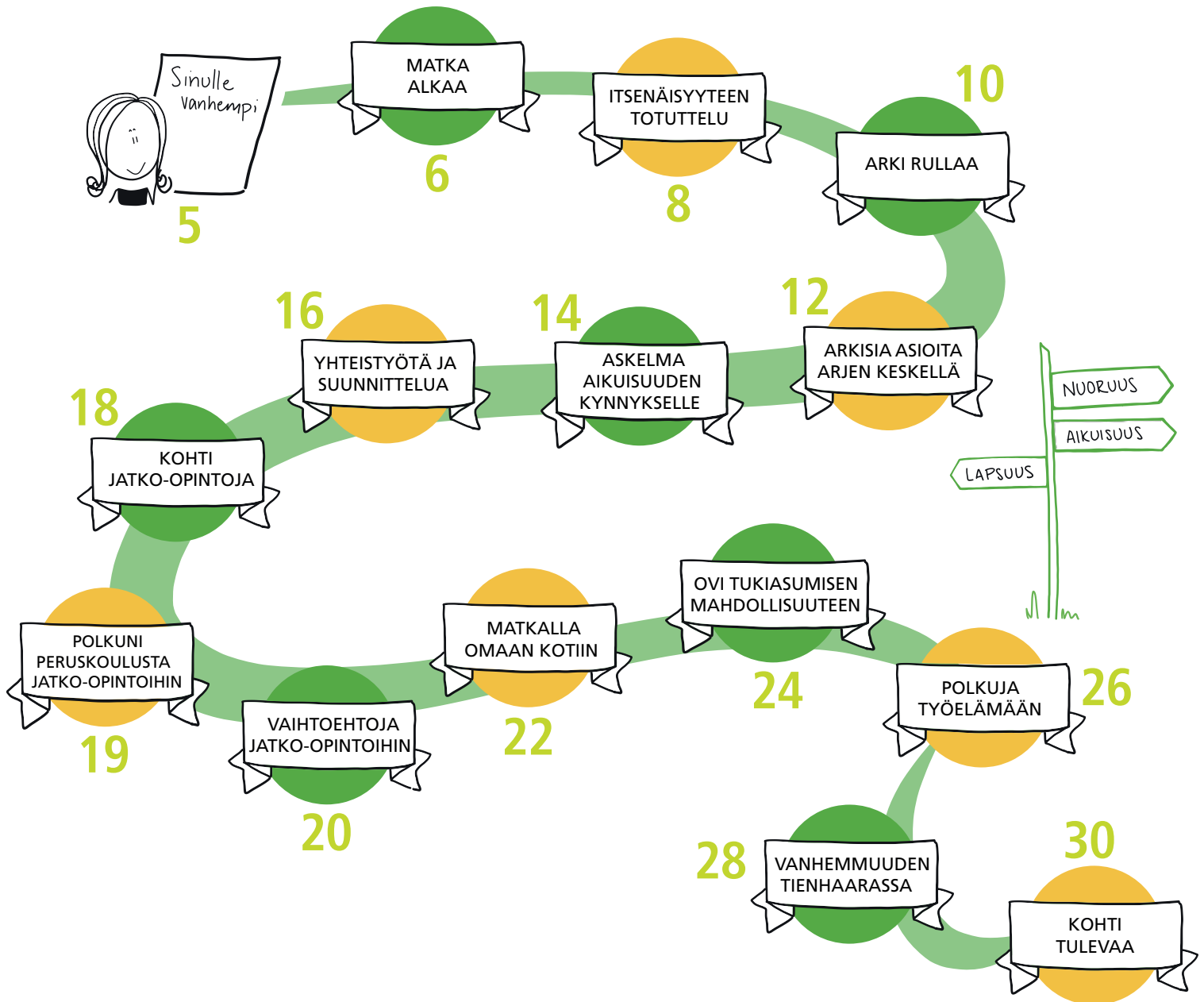
Kirjapaino: Kariteam, 2020

ISBN 978-952-7292-28-0

ISSN 2670-2193 (verkkojulkaisu)

ISSN 2670-1863 (painettu)

Sisällys

Sinulle vanhempi

- Nuoren itsenäistyminen ja askellus kohti aikuisuutta on iso elämänmuutos koko perheelle. Erityistä tukea tarvitsevan nuoren kohdalla tulee mukana vielä enemmän asioita, joiden selvittäminen ja pohtiminen on tärkeää aloittaa hyvissä ajoin. Itsenäistyminen ei ehkä tapahdu yhtä helposti kuin ikätovereiden.

Olemme koonneet tähän Omille poluille -työkirjaan pohdittavaa teille vanhemmille liittyen nuoren itsenäistymiseen. Toivomme, että nämä työkirjan asiat auttaisivat ja tukisivat valmistautumista tulevaisuuden suunnitteluun. Tämän kirjan tekstien ja tehtävien avulla voit pysähtyä pohtimaan tulevaa sekä sitä, miten voit olla nuoresi tukena matkan varrella.

Olemme rakentaneet työkirjan peilaten omia näkemyksiämme ja kokemuksiamme, joita olemme saaneet niin töiden kuin oman elämämme kautta.

Toivomme teidän perheelle kaikkea hyvää tulevaisuuden suunnitteluun onnellisuuspolkuja ja myötätuulenteitä pitkin!

Myötätuulta toivotellen,

Satu Koivurinne

projektipääällikkö

Aikuisuuden kynnyksellä -toiminta

Kati Palsinajärvi

erityisopettaja

kokemusasiantuntija

Kehitysvammaisten Palvelusäätiö

Matka alkaa

Matkamme alkoi...

Mieleeni jäi erityisesti...

Muistoja lapsuusvuosilta:

Suhde omaan erityiseen:

Miten ympäristö suhtautui?

päiväkoti

Päiväkodissa olit täällä:

.....

Koulumatkasi alkoi täältä:

.....

Muisto leiriltä tai yhteiseltä retkeltä:

.....

Muisto näiltä vuosilta:

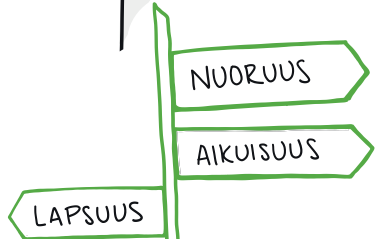
.....

Suhde omaan erityiseen:

.....

Miten ympäristö suhtautui?

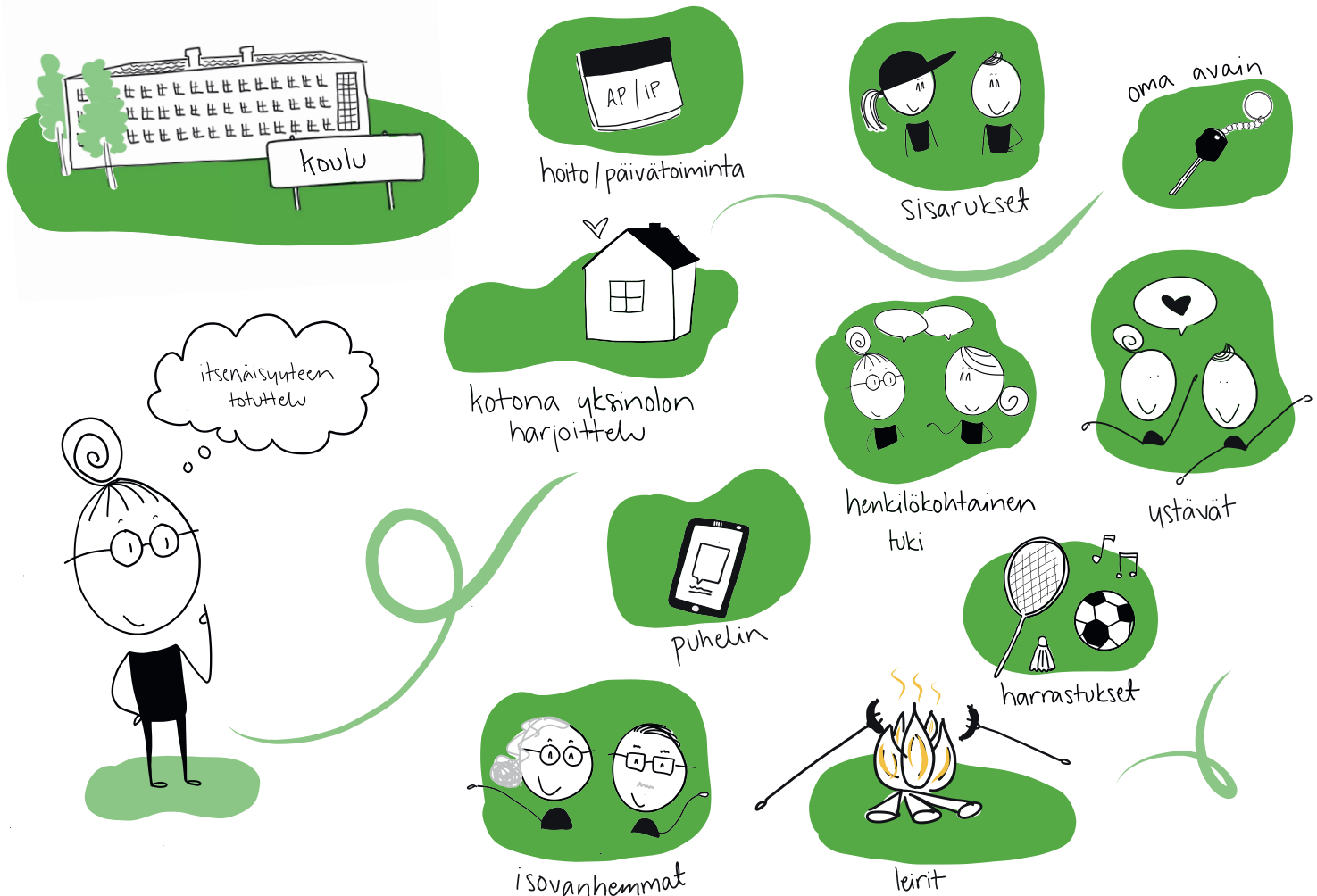
.....

Itsenäisyyteen totuttelu

• Nuoren itsenäistyminen ei tapahdu yhtäkkiä, vaan se tapahtuu askel kerrallaan lapsuus- ja nuoruusvuosien aikana. Jo alakouluikäisestä lähtien voidaan harjoitella itsenäistymisen ja arkielämän taitoja. Pienin askelin voidaan alkaa opettelemaan

oman kotioven avaamista, repun pakkaamista tai vaikkapa koulumatkojen kulkemista. On tärkeää pohtia yhdessä nuoren kanssa, mistä itsenäisyyteen totuttelu on juuri hänen kohdallaan hyvä aloittaa, ja miten sinä vanhempana voit olla häntä tukemassa.

Miten teillä totutellaan itsenäisyyteen?

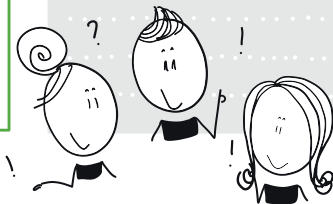

KIRJAA AJATUKSIA TÄHÄN:

Nuoreni vahvuudet & taidot:

-
-
-
-
-
-
-

Miten voin tukea nuortani
tässä vaiheessa?

Millaista tukea
tarvitsemme?

Arki rullaa

● Arjen rulla rullailee yleensä eteenpäin jokaisessa perheessä omaa vauhtiaan. Arjen rullan pyörytys vaatii taitoja, joita elämä yleensä opettaa. Näitä arkitaitoja ei opita kerrasta, vaan arjen rutiineja toistaen. On tärkeää, että nuori harjoittelee arki-

taitoja jo kotona asuessaan omien kykyjensä mukaan. Kodin tuttu ympäristö on oiva paikka harjoitteluun, mutta myös turvallinen ympäristö virheisiin ja epäonnistumisiin. Taitojen karttuessa onnistumisen iloon on ihana yhtyä.

Miten teidän
arki
rullaa?

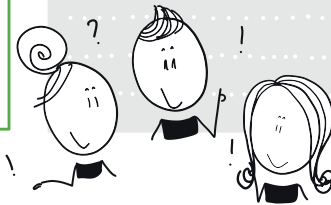

KIRJAA AJATUKSIASI TÄHÄN:

Nuoreni vahvuudet & taidot:

-
-
-
-
-
-
-

Miten voin tukea nuortani
tässä vaiheessa?

Millaista tukea
tarvitsemme?

Arkisia asioita arjen keskellä

MITÄ
ajatuksia nämä
sinussa herätti?

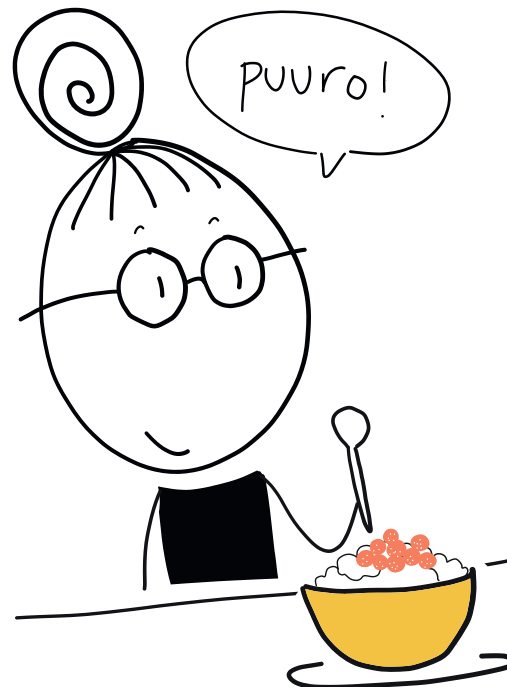

● Perheemme erityisen esikoisen kasvu on ollut opettavainen matka vanhemmuuteen. Erityisen arjen taitojen opettelu on vaatinut minulta vanhempana paljon tietoista ohjausta ja erityisesti malttia. Erityistäni on saanut patistella harjoittelemaan arkitaitoja, koska hän mielellään on ottanut kaiken avun ja tuen vastaan.

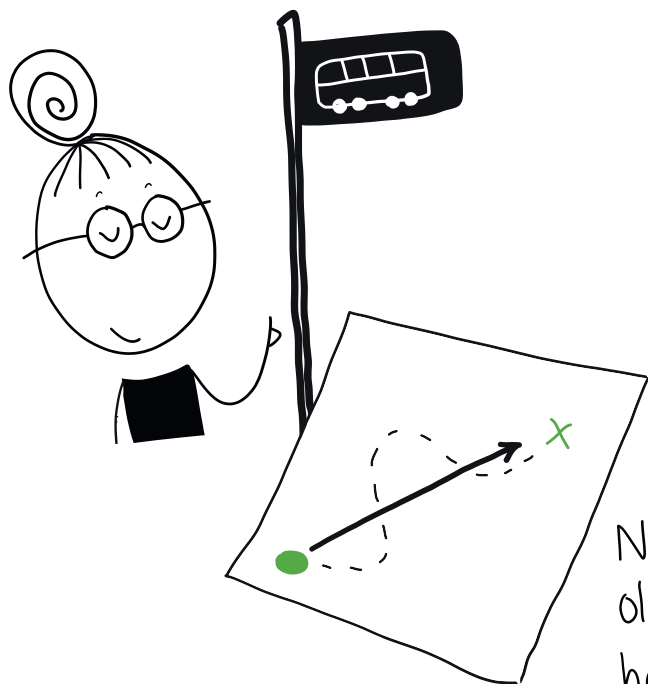
Arkitaitojen harjoittelu on meillä alkanut pikku hiljaa ja pienin askelin. On harjoiteltu kotona yksinoloa, kotioven avaamista ja sulkemista, oman huoneen siivoamista ja itsenäistä kulkemista kotikulmilla. Taidot ovat kehittyneet, mutta harjoittelua, tietoista ohjausta ja pitkää pinnaa se on vaatinut.

Arkiaskareista ulkotyöt ovat sujuneet perheemme erityiseltä innokkaasti, mutta sisähommat eivät ole kiinnostaneet. Varsinkaan ruuanlaittoon nuorta herraa ei ole saanut mukaan ja olinkin jo pohtinut kuinkahan tulevaisuuden omassa kodissa ruuanlaitto sujuu. Huoleni osoittautui ainakin osittain turhaksi, sillä eräänä keväänä nuori herra yllätti minut puuronkeittotaidoillaan. Uuden koulun myötä

nuoren aamun aikataulut aikaistuivat ja edessä oli omatoiminen aamupalan laittaminen. Hyvään palveluun tottunut nuorukainen ei aluksi suostunut itse edes kokeilemaan omatoimista puuron keittämistä. Mikropuuroa tarjottiin vaihtoehdoksi, mutta se ei kuulema maistunut yhtä hyvältä. Muutamien haastavien aamujen ja epäonnistuneiden puuron keittojen jälkeen hoksasin pilkkoa aamupalanlaiton pienempiin osiin. Puuron kohdalla ratkaisevaa oli sopivan annosreseptin kirjoittaminen paperille ja tarvittavien tavaroiden esille ottaminen jo illalla. Aamupuuron keittäminen lähti sujumaan itsenäisesti ilman kiistoja. Oma puuro kuulema maistuu myös paremmalta. Nyt itsenäiset aamutoimet sujuvat ja kuulen vain ulko-oven kolahtavan nuoren miehen lähdettyä kouluun.

Vanhempana sitä yrittää helpottaa nuoren valintoja tekemällä niitä nuoren puolesta. Niin itsekin opastin uudelle bussireitille lyhintä ja turvallisinta reittiä ja melkein tuskastuin, kun nuori vaan keskittyi matkan varrella oleviin kaivinkoneisiin. Ensimmäisen päivän jälkeen kysyin, että miltä uusi reitti tuntui. Sain vastaukseksi: "En mä sitä kautta mennyt, valitsin ite paremman reitin". Sain selville, että nuorelle lyhyttä matkaa tärkeämpi seikka oli valita sellainen reitti, jolla pääsee nopeasti linja-autoasemalle ja siten nopeammin bussiin etupenkille morjestamaan tutuille. Huoli itsenäisestä kulkemisesta vaihtui onnistumisen iloon niin nuorella kuin minullakin.

Ketkä auttavat
sinua arjen
rollaamisessa?

Tässä nuoren miehen kasvumatkalla olen huomannut, että teen helposti itse arkisia asioita, koska en malta odottaa nuoren omaa tekemistä. Nuoren hitauden ja toiminnan aloittamisen odottaminen vaatii pinnaa. Arkitaitoja ei opita kerrasta ja vastustelua ja vastaansanomista tulee. Toistojen toistuessa päivistä toiseen tarvitsen taas malttia, jotta en itse turhaudu.

Lapsen ja nuoren erityisyys ei poista sitä seikkaa, että me vanhemmat kasvatamme lastamme kohti aikuisuutta. Kotona asumisen aikana tulisi oma-toimisuustaitojen ja arjessa selviytymisen taitojen kehittyä. Tässä matkalla vanhempi joutuu tasapainoilemaan huolen ja rohkaisun välillä, mutta tärkeintä on tarjota nuorelle mahdollisuuksia kokeilla uusia asioita. On hyvä muistaa, että jos teemme liikaa puolesta, niin lapsemme ei saa mahdollisuuksia oppia.

Nuoren valitsema reitti ei aina ole se suurin, mutta se on juuri hänen valitsemansa reitti.

Askelma aikuisuuden kynnykselle

Kuka?

Satu Koivurinne

nuorten rinnalla kulkija,
kehittää Palvelusäätiöllä Aikuisuuden
kynnyksellä -toimintaa

- Nuoruuden kehitystehtävänä on siirtyä aikuisuuteen. On hyvä muistaa, että nuoren itsenäistyminen on luonnollinen osa ihmisen elämänkulkua. Tähän vaiheeseen kuuluu vastuuta ja velvollisuuksia, rajojen asettamista sekä itsensä hyväksymistä.

Uusi askel

MITÄ
ajatuksia nämä
sinussa herätti?

Ja näiden kaikkien lisäksi tähän merkitykselliseen vaiheeseen kuuluu irrottautuminen omista vanhemmista ja oman paikan löytäminen elämässä. Tässä ikävaiheessa kavereiden, koulun henkilökunnan tai vaikkapa avustajien rooli muuttuu yhä tärkeämmäksi. Myös vanhempien täytyy uskaltaa päästää irti ja rakentaa oma vanhemmuuden rooli uudelleen.

Itsenäistymisen prosessissa on monia vaiheita ja jokainen nuori sekä myös vanhempi kulkee näitä itsenäistymisen polkuja omaan tahtiin. Se riittää. Vanhemman on tärkeä pysähtyä pohtimaan omaa rooliaan ja vanhemmuuden muutoksia nuoren kasvaessa. Tämän tiedostaminen on erittäin tärkeää, että voidaan taivaltaa itsenäistymisen polkua askelma kerrallaan eteenpäin.

"Jokaisella on oma polku ja omat askeleet, jokainen askelmerkki polussa on tärkeä"

– läheinen –

Kehitysvammaisten Palvelusäätiö on toteuttanut Aikuisuuden kynnyksellä -toimintaa vuodesta 2013 lähtien. Aikuisuuden kynnyksellä -toiminta on tarkoitettu erityistä tukea tarvitseville nuorille ja heidän perheilleen, joille itsenäistyminen on ajan-kohtaista. Saatujen kokemusten kautta olemme saaneet vahvistusta siihen, että tulevaisuuden suunnittelu kannattaa aloittaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Olemme kehittäneet toimintaa yhteistyössä niin peruskoulujen kuin erityisammattikoulujen kanssa ja saaneet näistä vahvistusta ja varmistusta nuorten tukemiseen. Erityiset nuoret tarvitsevat rinnalleen tukijoita ja kannustajia, ja tämän verkoston kokoaminen varhaisessa vaiheessa on erityisen tärkeää.

Toteutamme sekä yksittäisiä tapahtumia että alueellista toimintaa, jossa on mukana isompi ryhmä nuoria, heidän lähi-ihmisiään sekä alueen yhteistyötahoja kuten vammaispalvelut tai koulu. Aikuisuuden kynnyksellä toiminnalla olemme saaneet koottua

nuorten elämän tärkeät yhteistyöverkostot työskentelemään tärkeiden asioiden äärelle. Kun jokainen taho tuo verkostoon oman osaamisen ja tietotaidon, niin saadaan huimia tuloksia aikaiseksi.

Nuorten ja perheiden kanssa tehtävä työ on tavoitteellista, nuorten omiin toiveisiin ja tarpeisiin perustuvaa kokonaisvaltaista toimintaa. Toiminnalla haetaan konkreettisia ratkaisuja ja tukea asumiseen, opintoihin, ihmissuhteisiin, vapaa-ajan viettoon ja yhteisöissä elämiseen.

Tukemalla nuoria omien vahvuuksien ja voimavarojen tunnistamisessa, selvittämällä opiskelun ja asumisen mahdollisuuksia sekä löytämällä ratkaisuja oikeanlaisen tuen järjestämiseen nuoren on helpompi astua aikuisuuden kynnykselle. Ota rohkeasti yhteyttä, jos toivot tukea näissä asioissa.

*Lisätietoja Aikuisuuden kynnyksellä -toiminnasta
kvps.fi/aikuisuudenkynnyksella*

Yhteistyötä ja suunnittelua

• Erityisen nuoren polku kohti aikuisuutta voi vuosien varrella hieman mutkitella, mutta vääjäämättä aika kuluu ja ikävuodet karttuvat. Tärkeitä merkkipaaluja ovat 16- ja 18-vuotissynttärin, sillä tällöin muuttuvat monet lapsuusvuosilta tutut asiat. 16-vuotiaana edessä on esimerkiksi opintoja varten Kelalta haettava Nuoren kuntoutusraha. Silloin on ehkä myös mietittävä päätöstä työkyvyttömyyseläkkeestä. 18-vuotiaana nuoresta tulee yhteiskunnan täysivaltainen jäsen ja tällöin nuori voi omien kykyjensä ja taitojensa mukaan ottaa vastuuta omien asioidensa hoitamisesta. Pohdittavaksi tulee myös raha- ja pankki-asioiden hoitaminen ja mahdollisesti edun-

valvonta-asiat. Pojilla on edessä myös asevelvollisuus, josta vapauttamiseen tarvitaan yhteistyötä hoitavaan tahoon.

Muutosvuosien aikana vanhemman ja nuoren ei tarvitse kuitenkaan pohtia tulevaisuuden asioita yksin. Yhteistyössä koulujen, oppilaitosten, vammaispalveluiden ja muiden nuorelle tärkeiden yhteistyökumppaneiden kanssa voidaan tukea nuorta kohti tulevaa ja huomioida uudet, muuttuneet asiat. Tärkeää on tukea nuorta kertomaan omia toiveitaan ja unelmiaan. Vanhemman osa on

edelleen olla vierelläkulkija. On kuitenkin hyvä muistaa, että nyt nuori alkaa kulkea kohti omia valintojaan ja omaa polkuaan.

"Sain henkilökohtaisen avustajan, tapaamme viikoittain ja käymme ostoksilla, elokuvissa ja kävelyretkillä."
– nuori 17 vuotta –

" Olen opiskelemassa ja minulle myönnettiin nuoren kuntoutusraha ja koulumatkatuki opintojen ajaksi."
– nuori 18 vuotta –

"Henkilökohtainen avustaja mahdollistaa jokaviikkoisen uimahallireissun."
– nuori 14 vuotta –

"Sain oman pankkikortin ja harjoittelen vanhempien kanssa sen käyttöä."
– nuori 16 vuotta –

" Posti toi minulle kirjeen kutsuntoihin, otin isäni kanssa yhteyttä hoitavaan tahooni ja sain sieltä terveyttäni koskevan lausunnon. Jos en pääse armeijaan, voin tutustua puolustusvoimien toimintaan Intti tutuksi -leirillä, joita Maanpuolustuskoulutusyhdistys (MPK) järjestää yhteistyössä paikallistoimijoiden kanssa."
– nuori 18 vuotta –

Kehitysvammaisten Palvelusäätiö ja **Kehitysvammaisten Tukiliitto** ovat koonneet juuri näistä nuoruusvuosista *Nuoren palvelupolut -kartan*. Kartassa on ryhmitelty nuoren elämän viisi teemaa: koulu, asioiden hoitaminen, vapaa-aika, toimeentulo ja terveys. Kartan avulla voidaan selvittää täysi-ikäistyvän nuoren yksilölliset tarpeet ja luoda sen pohjalta palvelusuunnitelma tuleville vuosille.

Tämän voit tulostaa itsellesi tiekartaksi tai vaikkapa muistilistaksi, kartan löydät kvps.fi/tietopankki (Oppaat ja työvälineet)

Kohti jatko-opintoja

• Peruskoulun vuodet menevät vauhdilla ja jatko-opinnot siintävät edessä. On tärkeä keskustella nuoren kanssa erilaisista vaihtoehdoista ja pohtia, mikä olisi juuri hänelle oikea ja mieluinen opiskelu-paikka.

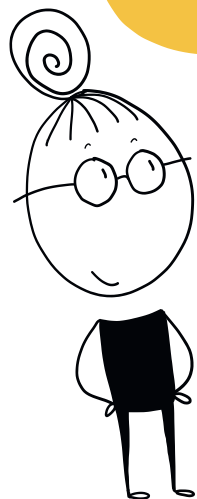
Jatko-opintopaikkoihin tutustumiskäynnit kannattaa aloittaa jo hyvissä ajoin. Tiivis yhteistyö peruskoulun, jatko-opintojen sekä vammaispalveluiden kanssa tukevat siirtymistä peruskoulun jälkeisiin opintoihin. Asumisen vaihtoehtoja kannattaa alkaa selvittää jo jatko-opintojen aikana.

-
- OTA SELVÄÄ JATKO-OPINTOVAIHTOEHDOISTA YHTEISTYÖSSÄ KOULUN KANSSA
 - SUUNNITTELE KOULUMATKAN KULKEMISIA
 - KUUNTELE NUOREN TOIVEITA
 - KANNUSTA ROHKEASTI ETEENPÄIN

Mikä minusta tulee isona?

Missä minä olen hyvä?

Mitä pitää vielä harjoitella?

Polkuni peruskoulusta jatko-opintoihin

● Peruskoulussa jatko-opinnoista puhuttiin jo 7. luokalta lähtien ja kävimme luokan kanssa tutustumassa lähialueen erityisammattioppilaitoksiin. Heti alusta oli selvää, ettei omalla asuinpaikallani ole toisen asteen opintoja minulle tarjolla. Mietittäväksi tuli tällöin myös koulumatkan kulkeminen. Pystyisikö itsenäisesti kulkemaan vai tarvitsisinko taksikyydin? Pohdin sellaista opiskelupaikkaa, jossa olisi asuntola, mutta en halunnut vielä muuttaa pois kotoa.

Opiskelualojen esittelyssä mielenkiintoisilta vaikuttivat kiinteistöhoitajan ja puutarha-alan opinnot. Kävin vanhempani kanssa jo 8.luokan keväällä tutustumassa kahteen eri opiskelupaikkaan ja 9.luokan syksyllä kävin vielä yksin tutustumassa kahden päivän verran kiinteistöhoitajan opintoihin. Tällöin sain oikeasti nähdä millaista opiskelemissa on ja sain tuntuman koulumatkan kulkemisesta. Tutustumiskäynnit auttoivat minua ja vanhempiäni ymmärtämään tulevaa muutosta.

Moni luokkatovereistani haki Valma-opintoihin ennen ammattiopintoja. Valmassa autetaan löytämään itselle sopiva ammattiala ja harjoitellaan opiskelutaitoja. Itse en Valmaan hakenut, koska oma kiinnostuksen kohteeni oli jo pitkään selvillä. Toiset luokkakaverit olivat taas noin viikon kestävässä koulutuskokeilussa, jossa he pääsivät harjoittamaan asuntolassa asumista.

Hain vaativana erityisenä tukena järjestettävään ammatilliseen koulutukseen yhteishaun kautta. Hain ensisijaisesti puutarha-alan perustutkintoon ja toiseksi kiinteistöhoitajaksi. Hakuun kuului myös pääsykoe, jossa minua haastateltiin ja minun täytyi osoittaa kiinnostukseni opintoihin.

Sain koulupaikan puutarha-alan perustutkinnosta, jonka otin vastaan ilomielin. Opintojen alkaessa selvisi, että voin ottaa loppuvaiheessa tutkintooni osia kiinteistöhoitajan opinnoista, joten saan opiskella samalla kahta lempialaani.

Parasta on opinnoissa ollut oikeiden töiden tekeminen oikeissa työpaikoissa. Koulun kanssa olemme olleet kasvihuoneilla ja puutarhoilla. Lisäksi olen ollut omalla kotipaikkakunnalla työssäoppimassa. Teoriaopintojakin tutkinnossa on ja ne on suoritettava, jos haluaa valmistua. Opiskeluinnolla ja yrittämisellä on iso merkitys kaikkien opintojen suorittamisessa. Opintoihin saa tukea, mutta tärkeää on osata huolehtia omista tavaroista ja itsestä. Vanhemmat eivät ole enää työpaikoilla auttamassa eväiden tai repun pakkaamisen kanssa. Itse pitää myös oppia kysymään ja ottamaan selvää uusista asioista.

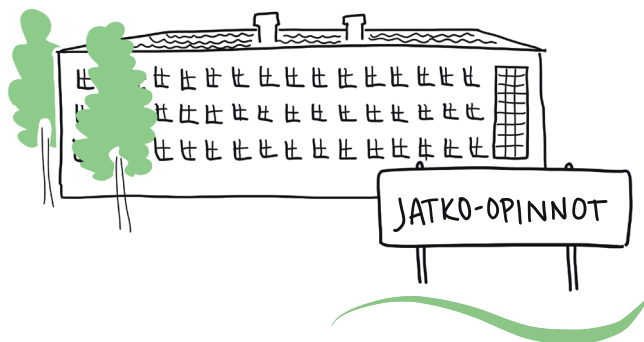
Vaihtoehtoja jatko-opintoihin

- TUTKINTOKOULUTUKSEEN VALMENTAVA KOULUTUS
- KOULUTUKSESTA EI VALMISTUTA AMMATTIIN
- KOULUTUS KESTÄÄ YHDEN VUODEN

- TYÖHÖN JA ITSENÄISEEN ELÄMÄÄN VALMENTAVA KOULUTUS
- KOULUTUS KESTÄÄ 1-3 VUOTTA

Millaisia ajatuksia jatko-opintojen suhteen?

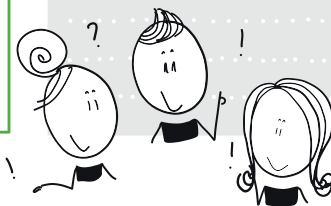

KIRJAA AJATUKSIASI TÄHÄN:

Nuoreni vahvuudet & taidot:

-
-
-
-
-
-
-

Miten voin tukea nuortani
tässä vaiheessa?

Millaista tukea
tarvitsemme?

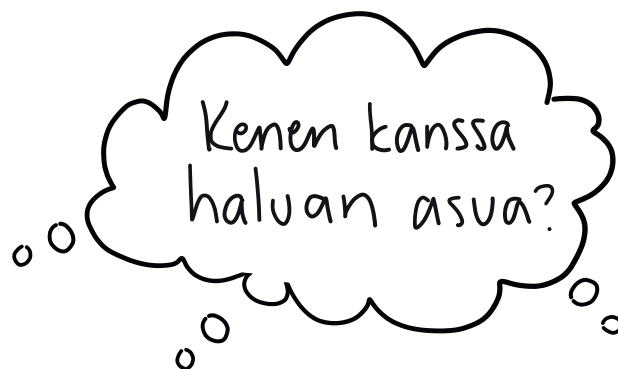
Matkalla omaan kotiin

• Asumisen mahdollisuuksia on hyvin erilaisia. Nuoren avun ja tuen tarpeiden kartoittaminen, omien toiveiden ja haaveiden selvittäminen sekä tutustuminen erilaisiin asumisen vaihtoehtoihin auttavat asioiden eteenpäin viemistä.

Eri asumismuotoja:

- asuminen omassa asunnossa, joko vuokra- tai omistusasunnossa, täysin itsenäisesti
- asuminen omassa asunnossa henkilökohtaisen avun tai muun tukimuodon turvin
- asuminen omassa asunnossa asuntolan tai ryhmäkodin läheisyydessä siten, että ko. yksikön henkilökunnalta saa apua (tuettu asuminen, asuntoryhmät)
- ryhmäasuminen asumispalveluyksikössä (asuntola, ryhmäkoti), jossa on henkilökuntaa paikalla osan päivästä (palveluasuminen)
- ryhmäasuminen asumispalveluyksikössä, jossa on henkilökuntaa paikalla ympärivuorokautisesti (tehostettu palveluasuminen)
- perhehoito on lyhyt- tai pitkäkestoista hoitoa perhehoitajan kodissa

Asumisharjoittelussa tai **asumiskokeilussa** erityistä tukea tarvitseva nuori harjoittelee asumisyksikössä, oppilaitoksen asuntolassa tai erillisessä asunnossa itsenäistymisessä tarvittavia taitoja.

Harjoittelu voi olla myös asumiskokeilua, jolloin tavoitteena on arvioida tietyn asumismuodon soveltuvuutta tukea tarvitsevalle henkilölle.

Varsinaisten asumistaitojen harjoittelun lisäksi nuori voi osallistua toimintaan, jolla pyritään edistämään tiedollisia valmiuksia (esim. itsenäistymistä tukevat kurssit) ja tukemaan muutosvaiheessa.

Asumisharjoittelussa voi harjoitella arjessa tarvittavia taitoja ja valmiuksia esim. ruuanlaitto, kaupassa käyminen, raha-asiat, kodinhoito, pyykin peseminen ja kodin ulkopuoliseen toimintaan osallistuminen (harrastukset, liikkuminen jne.). Näitä asioita harjoitellaan monesti jo peruskoulussa kotitaloustunneilla sekä sen lisäksi moni oppii itsenäistymistä tukevia taitoja lapsuudenkodissa asuessaan.

Erityisammattiopiston TELMA-opintoihin voi kuulua asumisharjoittelua tai tietopohjaista valmennusta, jolla pyritään vahvistamaan asumisessa tarvittavia valmiuksia tai löytämään soveltuvaa asumismuotoa opintojen päättymisen jälkeen.

Ovi tukiasumisen mahdollisuuteen

• Asumisen suunnittelu kannattaa aloittaa ottamalla yhteyttä oman kunnan vammais-palveluihin, jossa yhdessä suunnitellaan ja mietitään tuen ja avun tarpeita, joita asumisessa tarvitaan. On tärkeää, että asunto ja tuleva koti ovat lähellä työpaikkaa, tukiverkostoja ja ystäviä. Asumisen suunnittelu kannattaa aloittaa mielellään ennen viimeistä opintovuotta.

Asunnon hankintaa on tärkeä suunnitella huolella, jotta asunto palvelisi elämänkaaren eri vaiheissa. Turvallisuus niin kodin ympäristössä kuin kotona tulee huomioida yksilöllisesti suunnitteluvaiheessa. Tukiasunnon hankinta alkaa muuttajan halusta itse-näistyä ja saada oma koti, jonka hän on itse valinnut.

Tukiasumisen mahdollisuuksia tarjoavat useat kunnat ja esimerkiksi järjestöt. Myös Kehitysvammaisten

Palvelusäätiö tarjoaa itsenäisiä tukiasumisen mahdollisuuksia omassa kodissa. Rohkaisemme omasta kodista haaveilevia itsenäistymään. Ostamme ja vuokraamme asuntoja tukea tarvitseville nuorille ja aikuisille.

Tukiasumisen hankintapäällikön tsemppaus omasta kodista haaveileville:

”Rohkeasti vaan kokeilemaan ja lähtemään mukaan tukiasumiseen. Jos intoa on, niin asuminen onnistuu alkujännityksestä huolimatta. Onnistumisia on ollut mahtava seurata useiden vuosien ajan. Oma nimi ovelta tuo arvostusta ja luottamusta itsen.”

Pasi Hakala

tukiasumisen hankintapäällikkö, KVPS

Lisätietoja Kehitysvammaisten

Palvelusäätiön tukiasumisesta:

kvps.fi/kodit/tukiasunnot/

Tahtoisin oman
kodin läheltä
kauppaa ja
uimahallia

Haluaisin
asua ystävän
kanssa
rivitalossa

Millaisia unelmia asumisen suhteen?

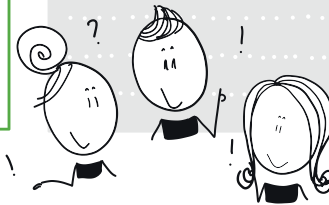

KIRJAA AJATUKSIA TÄHÄN:

Nuoreni vahvuudet & taidot:

-
-
-
-
-
-
-

Miten voin tukea nuortani
tässä vaiheessa?

Millaista tukea
tarvitsemme?

Polkuja työelämään

• Työn tekeminen mahdollistaa taloudellisen pärjäämisen, itsensä toteuttamisen ja se antaa kokemuksen yhteiskunnan jäsenenä olosta. YK:n vammaissopimuksen artiklan 27:n mukaan erityisyys ei saa olla este työllistymiselle, vaan kaikilla tulee olla yhtäläiset oikeudet työntekemiseen. Erityinen nuori voi tarvita tukea työn hakemisessa ja työssä käymisessä. Työllistymisen eri vaiheissa apua ja tukea saa esimerkiksi työhönvalmentajalta.

Erityiselle nuorelle saattaa tulla eteen päätös työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisestä. Työkyvyttömyyseläke mahdollistaa säännöllisen toimeentulon, mutta on hyvä muistaa ettei se sulje pois palkkatyön tekemistä. Työkyvyttömyyseläkkeen voi myös laittaa tauolle, jos työllistyy palkkatyöhön.

Erilaisia työllistymisen mahdollisuuksia:

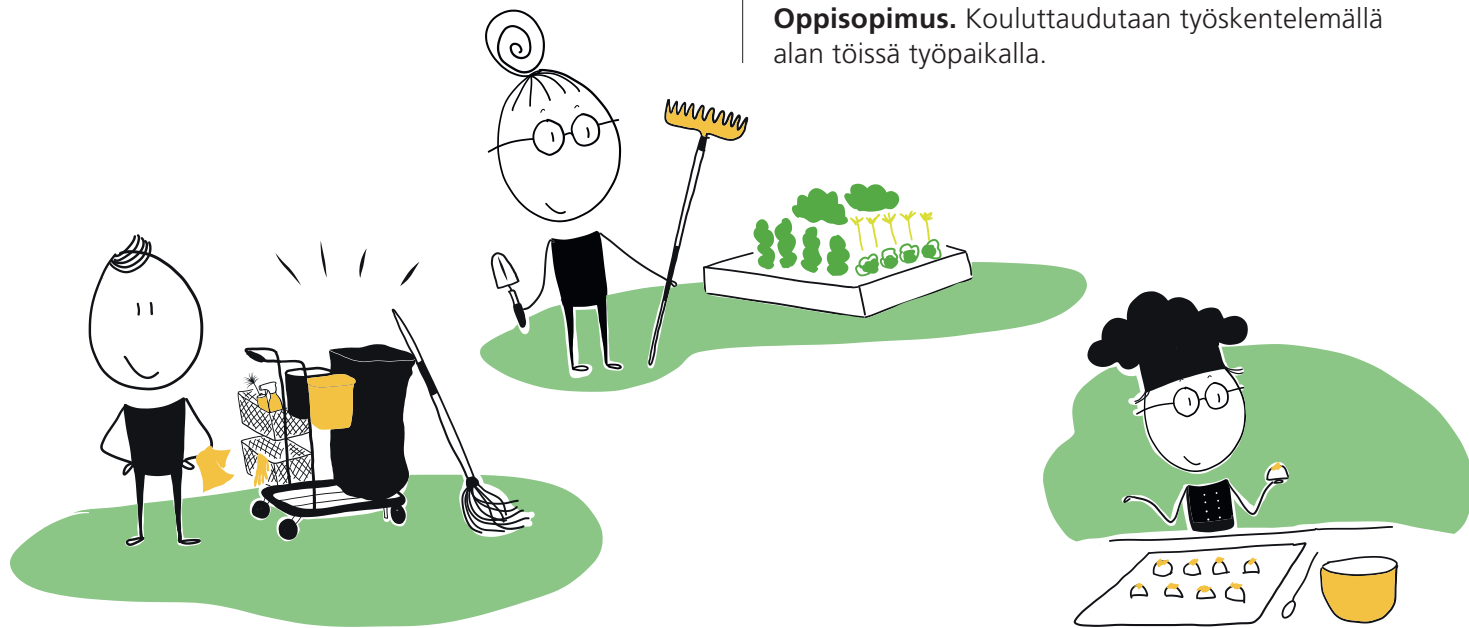
Työtoiminta. Työskennellään toimintakeskuksissa. Työn tekemisen lisäksi päivässä voi olla monenlaista toimintaa kuten liikuntaa ja musisointia. Työstä ei saa palkkaa, mutta kunta maksaa usein työosuusrahaa.

Avotyötoiminta. Työskennellään erilaisilla työpaikoilla kuten kaupoissa tai keittiöillä. Työstä ei saa palkkaa, mutta kunta maksaa työosuusrahaa.

Palkkatyö. Työ sijoittuu työpaikoille ja työntekijä on työsuhhteessa työnantajaan. Työntekijä saa työstään palkkaa. Työaika voi olla lyhennetty. Työntekijä voi olla oikeutettu palkkatukeen, joka voi kannustaa työnantajaa palkkaamaan erityisen nuoren.

Työkokeilu. Mahdollisuus kokeilla erilaista työtä tai uutta ammattialaa.

Oppisopimus. Kouluttaudutaan työskentelemällä alan töissä työpaikalla.

Millaisia haaveita työelämästä?

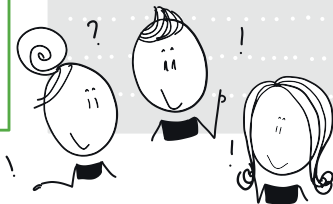

KIRJAA AJATUKSIA TÄHÄN:

Nuoreni vahvuudet & taidot:

-
-
-
-
-
-
-

Miten voin tukea nuortani tässä vaiheessa?

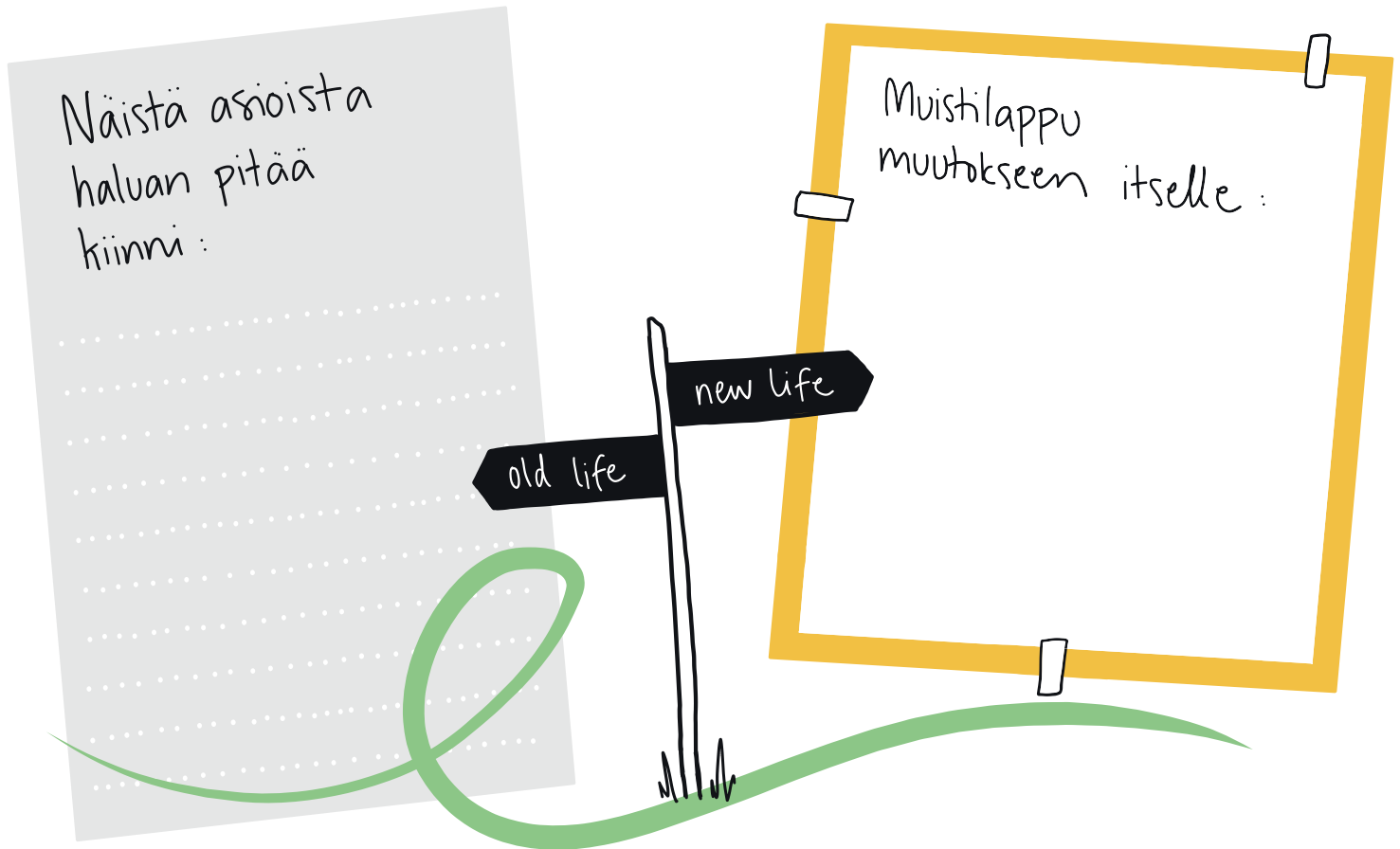

Millaista tukea tarvitsemme?

Vanhemmuuden tienhaarassa

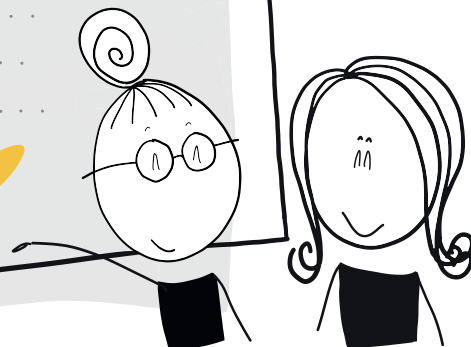
• Nuoren itsenäistymisen myötä myös vanhemmuus ja vanhemman oma rooli muuttuu. On tärkeää pysähtyä pohtimaan, mitkä asiat ovat niitä, joista haluaa pitää kiinni myös muutosten keskellä. Mitkä asiat ovat minulle vanhempana tärkeitä?

Uusi elämänvaihe mahdollistaa uusia asioita, joista olet ehkä aina haaveillut. Mitä sinä haluaisit tehdä? Antaisiko tämä elämänvaihe nyt mahdollisuuden myös uuteen?

Myyötätuulet ovat puhaltaneet ja
viisi vuotta on kulunut...

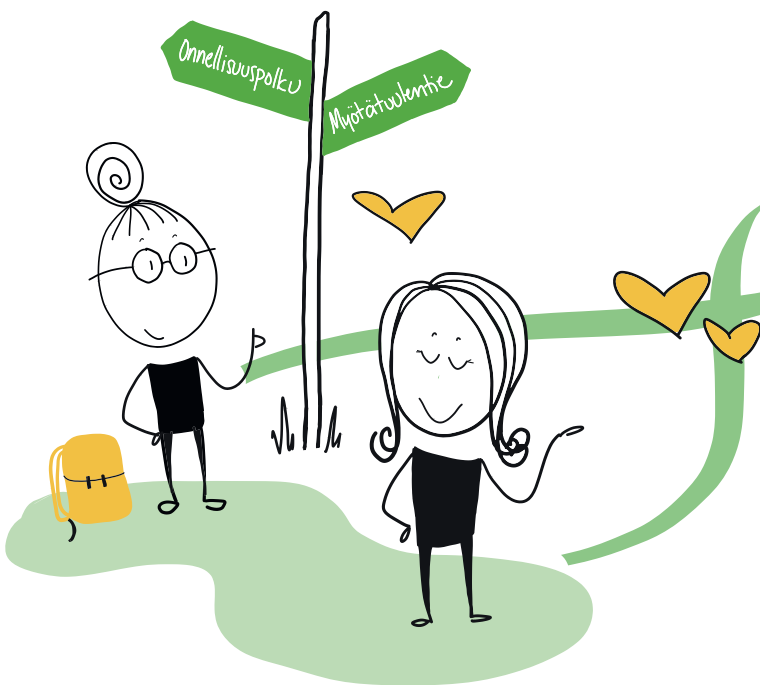
Kuvaile miltä arki näyttää nyt:

Kohti tulevaa

• Yhteiseltä polulta jatketaan kohta eri poluille. Ilmassa voi olla haikeutta, mutta myös iloa edessä olevasta matkasta. Nuorelle tärkeää on saada taivaltaa kohti omia unelmiaan ja haaveitaan. Vanhemman ja nuoren polut eivät onneksi täysin erkane, vaan kulkevat rinnatusten mutkitellen omaa tahtiaan.

Toivomme turvallista taivallusta ja onnellisia polkuja sekä ihania kohtaamisia ja myötätuulta poluillanne eteenpäin.

"Tulevaisuus ei ole jokin paikka,
johon olemme menossa vaan
paikka, jonka me luomme"

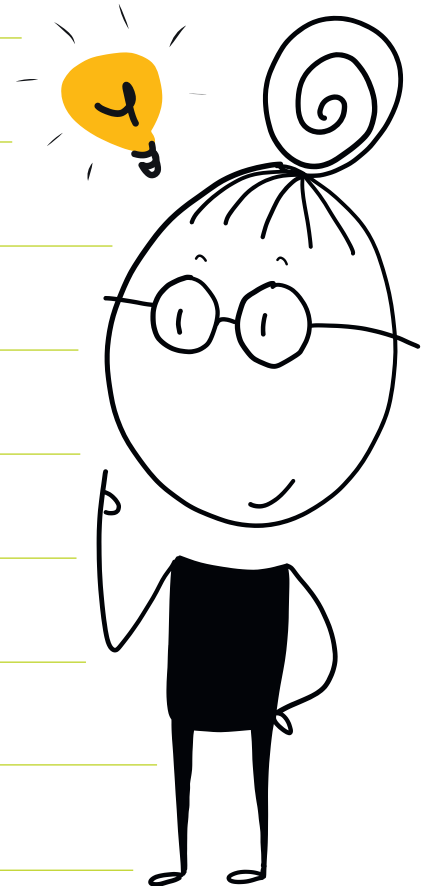
– John Schaar –

Muistiinpanoja

Muistiinpanoja

Muistiinpanoja

Muistiinpanoja

Itsenäistymisen prosessissa on monia vaiheita. Jokainen nuori sekä myös vanhempi kulkee näitä itsenäistymisen polkuja omaa tahtia – ja se riittää.

Vanhemman on tärkeä pysähtyä pohtimaan omaa rooliaan ja muuttuvaa vanhemmuuttaan nuoren kasvaessa. Tämän tiedostaminen on erittäin tärkeää, jotta voidaan taivaltaa itsenäistymisen polulla askelma kerrallaan eteenpäin.

Olemme koonneet tähän **Omille poluille** -työkirjaan pohdittavaa teille vanhemmille liittyen nuoren itsenäistymiseen.

Toivomme, että tämä työkirja auttaisi ja tukisi teidän perheenne valmistautumista tulevaisuuden suunnitteluun. Kirjan avulla voit pysähtyä pohtimaan tulevaa sekä sitä, miten juuri sinä voit olla nuoresi tukena matkan varrella.

Hyviä hetkiä arjen pohdintojen äärellä!

KEHITYSVAMMAISTEN
PALVELUSÄÄTIÖ

